

Den næste sag på dagsordenen var:

**3) Tredje behandling af lovforslag nr. L 55:
Forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, markedsføringsloven og ophavsretsloven. (It-kriminalitet m.v.).**

Af justitsministeren (Lene Espersen).

(Fremsat 5/11 2003. Første behandling 18/11 2003. Betænkning 29/4 2004. Anden behandling 6/5 2004).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 96 stemmer (V, S, DF, KF, SF, RV og KD) mod 1 (EL).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

**4) Tredje behandling af lovforslag nr. L 164:
Forslag til lov om en brancheadministreret registreringsordning for alternative behandlere.**

Af indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen).

(Fremsat 18/2 2004. Første behandling 11/3 2004. Betænkning 28/4 2004. Anden behandling 6/5 2004).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 98 stemmer (V, S, DF, KF, SF, RV og EL); 2 (KD) stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Forespørgsel nr. F 51:

Forespørgsel til indenrigs- og sundhedsministeren og socialministeren:

»Hvad kan regeringen oplyse om de eksisterende hjælpemuligheder for de familier, der har eller venter et handicappet barn, og om regeringens fremtidige planer for området?«

Af Tove Videbæk (KD), Bodil Kornbek (KD), Mogens Nørgård Pedersen (KD) og Jann Sjørnsen (KD).

(Forespørgslen anmeldt 25/3 2004. Fremme af forespørgslen vedtaget 31/3 2004).

Begrundelse

Tove Videbæk (KD):

For cirka et år siden havde vi her i Folketingssalen en meget nyttig og god debat om fosterdiagnostik på baggrund af Sundhedsstyrelsens forslag til de fremtidige retningslinjer for fosterdiagnostik. I debatten fik vi i enighed lagt fast, at der er behov for at slå yderligere fast, at formålet med fosterdiagnostik ikke er at hindre, at børn med alvorlige sygdomme fødes, men at bistå en gravid kvinde med at træffe sine egne valg.

Vi sagde, at Folketinget finder, at det ikke er de tekniske muligheder for at finde sygdomme hos fostre, der skal fastsætte grænserne. Ethiske overvejelser bør altid være udgangspunktet. Vi sagde videre, at det skal sikres, at gravide ikke føler sig tvunget til at få en abort på grund af manglende økonomiske eller sociale hjælpeforanstaltninger, og derfor opfordrede vi regeringen til at sikre en løbende etisk overvågning af fosterdiagnostikken, at styrke samarbejdet med handicaporganisationerne i forbindelse med rådgivning, at fremlægge en redegørelse i Folketinget osv. osv. Det blev vedtaget, da samtlige 110 tilstedeværende medlemmer af Folketinget den pågældende dag stemte for forslag til vedtagelse nr. V 105.

Vi har nu fået en redegørelse fra regeringen, og derfor vil vi nu gerne også høre ministrene oplyse om de reelt eksisterende hjælpemuligheder for de familier, der har eller venter et handicappet barn, samt om regeringens fremtidige planer på området.

Besvarelse

Indenrigs- og sundhedsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Med denne forespørgsel bliver regeringen, som ordføreren jo også lige selv har nævnt det, bedt om at oplyse om de eksisterende hjælpemuligheder for familier, der har eller venter et handicappet barn, samt oplyse om regeringens fremtidige planer for området.

Jeg vil gøre opmærksom på, at regeringen i januar 2004 har sendt en detaljeret redegørelse til bl.a. Folketingets Sundhedsudvalg om de nuværende hjælpemuligheder samt regeringens planer på dette felt. Baggrunden for dette initiativ er folketingsvedtagelsen V 105 fra foråret 2003. Heri opfordrer et enigt Folketing, som vi også hørte det, i forbindelse med en debat om fosterdiagnostik regeringen til bl.a. at fremlægge en redegørelse om disse spørgsmål.

Det fremgår også af folketingsvedtagelsen, at det skal sikres, at gravide ikke føler sig tvunget til at få en abort på grund af manglende økonomiske eller sociale hjælpeforanstaltninger.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til her i dag at understrege, at regeringen er fuldstændig enig i denne målsætning. Det er væsentligt, at gravide, der venter et barn med et handicap, ikke vælger at få en abort på grund af manglende hjælp eller manglende støtte fra det offentlige.

Som det også fremgår af regeringens skriftlige redegørelse, er der i dag en række tilbud på sundhedsområdet til familier med handicappede børn. Jeg har ikke tidsmæssigt mulighed for her at give en detaljeret gennemgang af de eksisterende hjælpemuligheder, men skal henvise til den oversendte skriftlige redegørelse.

Men jeg vil gerne fremhæve, at sundhedsvæsenets hjælpemuligheder omfatter fysioterapi, hjælpemidler, befordringshjælp, tilskud til specielle ernæringspræparater samt tilbud, der henhører under forebyggende sundhedsordninger for børn og unge. Hertil kommer, at sundhedsvæsenets øvrige behandlingstilbud selvsagt

også gælder mennesker, der har brug for behandling som følge af deres handicap.

Jeg vil derudover nævne, at Sundhedsstyrelsen planlægger at udsende nye retningslinjer for fosterdiagnostik, når de økonomiske rammer herfor er endeligt fastlagt. Fosterdiagnostik omfatter undersøgelser og risikovurderinger af, om fostre har arvelige sygdomme, misdannelser eller handicap, samt information og rådgivning til den gravide og dennes familie i den forbindelse. Det fosterdiagnostiske tilbud skal bistå den gravide med at træffe informeret valg i forbindelse med graviditet, herunder i forhold til spørgsmål om eventuel svangerskabsafbrydelse.

Jeg vil i denne sammenhæng ikke nærmere redegøre for de forskellige elementer i de nye retningslinjer for fosterdiagnostik, som Sundhedsstyrelsen planlægger at udsende. Jeg vil dog nævne, at det er hensigten at afskaffe det nuværende alderskriterium på 35 år, så alle gravide får tilbud om god information om mulige fosterdiagnostiske undersøgelser.

Formålet med de nye retningslinjer er, at gravide skal kunne vælge at få god og neutral information om de muligheder, der er for at få foretaget fosterdiagnostik. Efter rådgivningen afgør den enkelte gravide selv, om der skal gennemføres fosterdiagnostiske undersøgelser. Det afgørende her er den gravides og familiens selvbestemmelse.

Jeg vil i den sammenhæng fremhæve, at Sundhedsstyrelsen, når retningslinjerne udsendes, agter at placere en alment forståelig udgave af retningslinjerne på Styrelsens hjemmeside, så offentligheden, herunder jo især gravide og deres familier, har mulighed for at orientere sig grundigt om tilbud og muligheder på området.

Sundhedsstyrelsen vil derudover på hjemmesiden løbende ajourføre en liste over relevante videncentre og paraplyorganisationer på handicapområdet. Formålet med det initiativ er at give gravide, deres familier og andre borgere mulighed for nem kontakt til relevante handicaporganisationer. En gravid kan f.eks. ønske at få kontakt til en familie, til et barn med en bestemt sygdom eller handicap, f.eks. Downs syndrom, eller kontakt til en forening, som repræsenterer mennesker med særlige handicap.

Det er hensigten, at Sundhedsstyrelsen dermed skal understøtte, at den rent sundhedsfaglige information og rådgivning, der tilbydes af de praktiserende læger på jordemodercentre og på fødestederne, bliver suppleret af tilbud om information fra bl.a. handicaporganisationerne.

Kl. 14.05

Jeg vil altså sammenfattende konkludere, inden jeg giver ordet videre til socialministeren, at der på sundhedsområdet i dag er en lang række tilbud om hjælpemuligheder til familier, der har eller venter et handicappet barn. Hertil kommer, at Sundhedsstyrelsens kommende retningslinjer for fosterdiagnostik og informationsvirksomhed i den forbindelse skal bistå gravide og andre med at træffe informeret valg i forbindelse med graviditet.

Med de ord vil jeg give ordet videre til socialministeren, som denne forespørgsel også er rettet til.

Formanden:

Tak til indenrigs- og sundhedsministeren. Så er det socialministeren for at besvare forespørgslen.

Socialministeren (Henriette Kjær):

Det ligger regeringen meget på sinde, at der er nogle hjælpemuligheder for de familier, der har eller venter et handicappet barn, og jeg er derfor glad for, at Kristendemokraterne har anmeldt denne forespørgsel, fordi det giver os mulighed for at diskutere hjælpen til netop de familier og den rådgivning, der er til rådighed bl.a. til gravide.

Det er nok sådan, at uanset hvilke hjælpemuligheder det offentlige stiller op med, så vil der være mange andre forhold, der spiller ind i familiens overvejelser om eventuel abort. I sidste ende er det jo familien, der sidder tilbage med ansvaret for barnet og de glæder og fortrædeligheder, dette måtte medføre. Men vi kan så vidt muligt sikre, at en familie ikke fravælger et handicappet barn på grund af mangelfulde hjælpemuligheder fra det offentlige.

Netop fordi det er et forfærdelig svært valg at træffe, er det meget vigtigt for en familie, at den har mulighed for at få en viden om selve handicappet og at få en fornemmelse af, hvad det vil sige at leve med et barn med handicap. Det er derfor vigtigt, at der på et så tidligt tidspunkt som muligt henvises til relevante rådgivningstilbud.

Ud over den kommunale rådgivning kunne dette være Center for Små Handicapgrupper. Centeret er en selvejende institution under Socialministeriet, som fungerer som formidler af både medicinsk, social, psykosocial og socialpædagogisk viden om over 500 sjældne sygdomme

og handicap. Centeret tilbyder individuel rådgivning og formidling af kontakt til andre, der har et barn med et lignende handicap, eller henviser til relevante handicapforeninger.

En anden mulighed for rådgivning er John F. Kennedy Institutet. Institutet giver rådgivning om genetiske sygdomme og formidler kontakt til patient- og forældreorganisationer.

De sociale tilbud til et handicappet barn og dets familie skal kunne medvirke til, at de kan få et liv så tæt på det normale som overhovedet muligt. Barnet og dets familie skal i videst muligt omfang kompenseres for følgerne af den nedsatte funktionsevne. Der skal derfor være kvalificerede rådgivningstilbud til rådighed for forældrene og mulighed for at få handicapkompenenserende ydelser. Der skal ligeledes være mulighed for en økonomisk kompensation for de merudgifter, forældrene kan have i forbindelse med barnets handicap.

Rådgivning og vejledning er et vigtigt middel til, at familierne fortsat føler, at de kan magte deres hverdag med et handicappet barn. Familierne har behov for rådgivning og vejledning om de tilbud, som står til deres rådighed, og de retigheder, de har i medfør af lovgivningen.

Lovgivningen pålægger kommunen at sørge for, at forældre med handicappede børn og unge kan få gratis rådgivning, så de bliver i stand til at klare vanskeligheder i familien. Viser det sig, at familien har behov for en mere specialiseret rådgivning, skal kommunen inddrage den amtskommunale rådgivning. Herudover tilbydes der specialrådgivning fra lands- eller landsdelsdækkende institutioner på specifikke handicapområder. Et eksempel er Kolonien Filadelfia, der yder rådgivning til personer med epilepsi.

Familien kan få økonomisk kompensation til dækning af de ekstra udgifter, som familien har på grund af barnets handicap. Det kan være udgifter til speciel mad, medicin, befordring, aflastning osv.

Hvis det er hensigtsmæssigt, at en af forældrene ophører med at arbejde for at passe barnet hjemme, kan der gives hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste. Formålet er, at familien stilles, som om forældrene havde en arbejdsindkomst. Sidste år skete der en forbedring af hjælpen til tabt arbejdsfortjeneste, idet det også blev muligt at indbetale bidrag til forældrenes pensionsordning. Jeg kan i øvrigt oplyse, at der i år 2000 var 12.563 forældre, der modtog hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste.

Kl. 14.10

Forældre til et handicappet barn har ligesom andre forældre, der er tilknyttet arbejdsmarkedet, behov for en eller anden form for dagpasning af deres barn. Det kan være af pædagogiske, men også sociale eller behandlingsmæssige årsager.

Udgangspunktet er, at barnet så vidt muligt skal optages i almindelige kommunale dagtilbud. Men hvis barnet har et særligt behov for støtte eller behandling, som ikke kan tilgodeses i det almindelige dagtilbud, kan barnet blive optaget i et særligt amtsligt dagtilbud.

Hvad angår de øvrige handicapkompen- serende ydelser til familier med handicappede børn, vil jeg henvise til indenrigs- og sundhedsministerens og min skriftlige redegørelse om hjælp til familier med handicappede børn.

I forbindelse med satspuljeforliget i 2002 blev der afsat 20 mio. kr. til en forbedring af optræningsindsatsen for børn med hjerneskade. Baggrunden for bevillingen var en kritik fra forældrene af tilbuddene og forskelligheden i tilbudene på landsplan.

Socialministeriet har fået foretaget en udredning af optræningsindsatsen, og udredningen består af en kortlægning af den eksisterende optræningsindsats i amter og kommuner og visse alternative tilbud, en opsamling af forældrenes og fagpersonernes erfaringer og forslag til forbedring af indsatsen.

Forslagene går bl.a. ud på, at der oprettes intensive optræningstilbud inden for det offentlige, at der bliver en større fleksibilitet i forhold til valg og kombination, at der udarbejdes individuelle planer, og at der udpeges koordinerende personer for børn med tværsektorielle indsatsbehov, og at forældrene i højere grad bliver inddraget og får støtte.

Forslagene skal danne baggrund for et konkret udviklingsarbejde i amter og kommuner, der vil blive igangsat inden for det næste par måneder.

Jeg forventer, at udviklingsarbejdet vil bevirke, at forældrene oplever, at der sker både en generel forbedring af optræningsindsatsen fra det offentlige og også, at de i højere grad bliver inddraget i optræningen af deres egne børn.

Forhandling

Tove Videbæk (KD):

Jeg vil gerne sige tak til ministrene for deres svar og tak for gennemgangen af de forskellige hjæl-

pemuligheder for familier, der venter eller har handicappede børn.

Der er lavet en del undersøgelser, som også ministrene kom ind på. Bl.a. en SFI-undersøgelse og en PLS Rambøll-undersøgelse, bestilt af Socialministeriet. Vi har også set forskellige handicaporganisationers reaktioner og kommentarer til disse undersøgelser samt til regeringens redegørelse fra januar 2004.

Flere kommentarer går på, at regeringens redegørelse af januar 2004 er en faktuel gennemgang af lovgivningen, og at vi mangler noget om regeringens fremtidige planer vedrørende praksis og lovgivning. Igennem alle undersøgelser og kommentarer lyser det tydeligt frem, at der er behov for vejledning, rådgivning og koordinering af de tilbud, der findes til familier med handicappede børn, for som det er nu, føler familierne sig ofte overladt til sig selv. De skal være de udfarende, de skal selv tage ansvaret for at finde de rette tilbud og for at koordinere.

Når gravide får at vide, at de venter et handicappet barn, eller når en familie får et handicappet barn, står de pludselig med et enormt behov for vejledning og rådgivning. Og hvem er det så lige, der træder til? Er det lægen? Er det sygeplejersken eller jordmoderen? Er det sundhedsplejersken eller socialrådgiveren, eller hvem er det lige?

Hvordan og hvornår og hvem tilbyder rådgivning til de her familier? Hvad er indholdet i rådgivningen, og hvem koordinerer? Hvordan sikrer man en balanceret og etisk rådgivning og en koordinering af hjælpemulighederne?

Hvilke overvejelser og afvejninger er der i forhold til løsninger i familiens hjem over for institutionsanbringelser? Og hvad forventes af familiens indsats i forhold til det offentlige ind-

sats?

Det er sådan nogle ting, sådan nogle spørgsmål, der stadig væk blaffer lidt i vinden.

Folketinget har netop vedtaget en lov, der fulgte op på Kristendemokraternes beslutningsforslag fra 2003 om bl.a. obligatorisk tilbud om handleplaner ved forebyggende foranstaltninger, og det vil også komme familier med handicappede børn til gavn.

Men hvordan sikrer vi så, at de så også får kendskab til deres nye ret, og at sagsbehandlere også får kendskab til dem?

Kl. 14.15

Af undersøgelsen, der hedder »Familier med handicappede børn«, fremgår det klart, at der er behov for, at sagsbehandlere selv er opsøgende

i forhold til familierne, og at de skal rådgive og henvise mere konkret. I dag er der alt for mange familier, der selv må finde vej.

De har også sagt, at det ikke må være tvivlen, der fører til fravalg af et handicappet foster. Tvivlen kan faktisk gøre en forskel.

Viden om hjælpemuligheder findes i mange forskellige organisationer, i amter, i kommuner, på hjemmesider. Der er tale om meget forskelligt materiale med forskellig vinkling, så borgerne er ikke sikre på at få den samme service rundtomkring i landet.

Socialministeriet har for nylig oprettet en social portal, som også skulle dække handicapområdet – der er vist tre hits på den indtil nu. Økonomi- og erhvervsministeren vil også i forlængelse af handicapåret lave en handicapportal vedrørende tilgængelighed, men der er ikke noget målrettet mod familier med handicappede børn.

I forbindelse med at man venter et handicappet barn, er det vigtigt, at hospitalet sikrer opfølgningen i forhold til amt og kommune. Det er simpelt hen for hårdt for forældrene ellers. Det er for hårdt for dem, at de både skal vænne sig til at have et handicappet barn, at de skal tage sig af deres handicappede barn, og at de skal finde ud af hjælpemuligheder, støttemuligheder. Hvor skal man søge dem, hvem fortæller dem om det?

Ofte skal familier med handicappede børn bruge alt for meget tid og alt for mange ressourcer på selv at finde rundt i systemet. Der er virkelig behov for rådgivning og i allerhøjeste grad for koordinering; det, vi kan se i undersøgelsen, er, at det, der faktisk efterspørges allermest, er koordinering, og at systemet er udfarende.

Derfor har vi også brug for, at regeringen inden for en overskuelig fremtid inden den 31. december 2004 laver en redegørelse om, hvordan denne rådgivning og vejledning af familier, der venter eller har et handicappet barn, faktisk fungerer i virkeligheden. Derudover har vi også brug for at høre om regeringens planer for yderligere initiativer på området.

Jeg vil derfor på vegne af Kristendemokraterne, Venstre, Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, De Konservative og De Radikale fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget konstaterer, at regeringen har fremlagt en rapport om de eksisterende hjælpemuligheder for familier, der venter eller har børn med handicap.

I fortsættelse af dette arbejde opfordrer Folketinget regeringen til at igangsætte initiativer, der kan sikre forældre, herunder kommende forældre, en grundig og uddybende information om relevante tilbud til deres handicappede barn, som vedrører

- vejledning om tilbud her og nu
- vejledning om alternativer med hensyn til tabt arbejdsfortjeneste
- hjælp med hensyn til pasning og pleje, skole, fritid og overgangen til voksenliv
- hjælp til plejekrævende børn, herunder f.eks. døgnpleje, kompensation og aflastning.

Folketinget opfordrer desuden regeringen til at afgive en redegørelse inden 1. januar 2005 for, hvordan rådgivningssituationen er tilrettelagt, og hvordan indsatsen med hjælpeforanstaltninger og tilbud er organiseret i kommunerne og amterne, samt for regeringens fremtidige planer for området.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 91).

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*Se foran*). Dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Kl. 14.20

Hans Andersen (V):

Tak til Kristendemokraterne for at rejse denne debat om forholdene for familier, der har eller venter et handicappet barn.

Det er vigtigt, at vi altid er opmærksomme på, om vi kan gøre mere og gøre det bedre. Målet skal være, at de pågældende familier får det bedst mulige grundlag at træffe et valg på og det bedst mulige grundlag for at leve en så normal hverdag som muligt. At have et handicappet barn eller udsigten til at få et er ikke altid nogen let sag, men fra det offentliges side kan vi gøre mere for at gøre det lettere for de pågældende familier.

Regeringen har på baggrund af V 105 fra maj sidste år fremlagt en redegørelse om hjælp til familier med handicappede børn. Den vidner om, at der allerede eksisterer en bred vifte af tilbud til forældrene, det være sig rådgivning, kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, dagtilbud, til-

bud om personlig hjælp og pleje, aflastning, hjælpemidler og meget mere; alt sammen tilbud, der skal medvirke til at sikre en hverdag så tæt på det normale som muligt for familier med handicappede børn, sådan som det er beskrevet i lov om social service. Men det er også tilbud, der skal sikre, at gravide ikke føler sig presset til at få en abort på baggrund af mangel på økonomisk eller social hjælp. Det skal i hvert fald ikke være af disse årsager, at familier eventuelt vælger at få en abort, hvis det konstateres, at et barn vil blive født med et handicap.

Men kan vi oplyse bedre om disse tilbud, skabe mere klarhed for forældrene, skal vi naturligvis gøre dette. Informationen om disse tilbud og muligheder skal altid være lettilgængelig for den enkelte familie. Endvidere skal vi give gravide mulighed for fosterdiagnostik, og vi skal også her stille den bedst mulige rådgivning og information til rådighed så tidligt som muligt, så forældrene selv får det bedst mulige grundlag for at træffe valg om en eventuel abort. Jeg ser derfor frem til Sundhedsstyrelsens nye retningslinjer for fosterdiagnostik, der gerne skulle medvirke til at give forældrene et bedre grundlag at træffe et valg på.

Jeg vil også gerne fremhæve, at vi i forbindelse med satspuljeforliget i 2002 afsatte 20 mio. kr. til forbedring af optræningsindsatsen for børn med hjerneskade. Så jeg er glad for socialministerens tilkendegivelse om, at udviklingsarbejdet med optræningsindsatsen i amter og kommuner er lige på trapperne, og jeg forventer, at det vil bevirke, at forældre vil opleve en bedre optræningsindsats.

Afslutningsvis vil jeg sige, at for Venstre er det vigtigt at sikre et så godt og informativt beslutningsgrundlag som muligt for forældre i svangerskabsperioden, og når et handicappet barn kommer til verden, at forældrene får al den hjælp og rådgivning, de har brug for, for at få en hverdag så tæt på det normale som overhovedet muligt.

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

Jeg har noteret mig, at Venstre er med til at fremsætte den vedtagelse, som vi har flertal for og skal stemme om her senere på dagen, så derfor er mit spørgsmål til hr. Hans Andersen: Hvordan vil Venstre være med til at sikre, at vi så får et fuldstændigt svar på den vedtagelse, vi vedta-

ger i dag, for i dagens svar og i dagens redegørelse har vi jo ikke fået mange bud på fremtiden? Det er jo også en af de sætninger, der er i den vedtagelse, vi får til afstemning i dag.

Der er jo møder mellem regeringspartierne og deres ministre, så hvordan kan Venstre være med til at sikre det?

Hvis Venstre mangler inspiration til, hvordan man kan være med til at holde fast i en minister, har fru Tove Videbæk jo nævnt nogle gode bøger om det, men der findes mange andre gode bøger, deriblandt også en særlig en om holdninger til handicappede, som er en meget stor undersøgelse, man kan blive meget klog af.

(Kort bemærkning).

Hans Andersen (V):

Jeg synes, det er vigtigt, at vi nu med den deadline, der er lanceret her i forslaget, den 1. januar 2005, får buddet på de fremtidige planer for dette område og netop også på baggrund af en analyse af, hvordan rådgivningsindsatsen er organiseret. For jeg synes, det er vigtigt, at vi har det bedst mulige overblik, inden vi kommer med nye forslag til tiltag, vi skal sætte i værk.

Men jeg skal gøre mit til i forhold til regeringen at følge tæt op på, hvordan vi får bud på de fremtidige planer for området.

Kl. 14.25

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S)

Jeg takker for det meget positive svar fra hr. Hans Andersen, og så skal min opfordring lyde på, at de fremtidige visioner, der så fremgår af næste svar, ikke kun bliver systemvisioner, men også nogle, som kan genkendes i forhold til meget nære medmenneskelige relationer og ikke kun i forhold til struktur.

(Kort bemærkning).

Hans Andersen (V):

Det er jeg meget enig i. Det her handler også om, hvordan vi lever med hinanden, hvordan vi hjælper, og hvordan vi indgår i sociale sammenhænge – også med familier, og også med familier med handicappede børn.

Jeg synes, at det, der er vigtigt at understrege her, som også er en del af vedtagelsen, er, at vi nu sikrer, at den information, der er om tilbuddet, også er til rådighed og bliver formidlet til forældrene.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Det er sjovt, hvor meget regeringen udskyder. Regeringen får, hvis den stadig væk er regering efter den 1. januar 2005 – det kan man jo mene forskelligt om – meget travlt. Jeg tænker på, at når vi har det generelle børneområde til debat, så siger man fra regeringens side: Det kan vi ikke diskutere nu, det skal vi vente med. Det sidder der nogle og tænker i regeringen. Fint nok. Når vi så diskuterer handicappedes forhold, siger man: Det er godt nok, men det kan vi ikke diskutere nu, det skal vi også vente med. Når vi diskuterer velfærd sådan i al almindelighed, så siger man: Det kan vi ikke rigtig diskutere nu, fordi der er en Velfærdskommission.

Er det ikke efter Venstres ordførers opfattelse meget, der udskydes, når nu vi gerne vil have nogle her og nu-svar, og når nu de forældre, der har handicappede børn, sådan set godt her og nu vil høre, hvad politikerne gerne vil?

(Kort bemærkning).

Hans Andersen (V):

Jeg synes, det er vigtigt, at vi udeomkring i både kommuner og amter bestræber os på at leve op til den lovgivning, der allerede er vedtaget, at sikre os, at informationen går til forældre med handicappede børn om, hvilke muligheder der er.

Jeg er vidende om, at der er forskel på eksempelvis de tilbud, der er om aflastning til forældre med handicappede børn, afhængigt af, om man er bosiddende i den ene kommune eller den anden. Og det synes jeg da er et af de områder, vi skal se på, og som jeg gerne ser at regeringen har fremtidige planer for.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Men jeg synes stadig væk, det er underligt.

Hr. Hans Andersen må medgive mig, at det er meget tvivlsomt, om den nuværende regering har et flertal efter et valg – det er der ikke meget der tyder på, når man ser meningsmålingerne – og så forstår jeg ikke, at man ikke fra regeringens side siger, at så gælder det om på de områder, de siger er vigtige for dem, at få ting gennemført i stedet for at sende dem til hjørnespark.

Der forstår jeg simpelt hen ikke, at man ikke dirrer af lyst til at få gennemført nogle af de vigtige ting på området for handicappede børn – og almindelige børn også for den sags skyld. Jeg

forstår det ikke. Hvorfor gør man det ikke nu, hvor man er sikker på, at man har flertallet, hvis man vil de ting?

(Kort bemærkning).

Hans Andersen (V):

Det er jo ikke korrekt, at der ikke har været tiltag på hele det her handicapområde. Der blev lanceret en handicapplan sidste år, og den bliver jo fulgt op. Det gælder informationsdelen, og det er i forbindelse med at bygge flere boliger osv. Så der er jo en lang række elementer, som vi allerede har sat i værk.

Så synes jeg da, at det er fornuftigt at se på, hvordan eksempelvis rådgivningssituationen er organiseret, og på baggrund af det at komme med de fremtidige planer for området.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Nu er det jo meget fint at snakke om information, og at folk skal have noget information, men problemet er, om folk vil have noget information om, hvordan tingene ser ud her og nu, eller om de også godt vil have lidt tryghed på længere sigt. Når man har et barn, vil man jo gerne have tryghed i forhold til det barn flere år frem, så der vil jeg da gerne høre om Venstres holdning i forhold til hele strukturdebatten, hvor de med hensyn til institutionerne f.eks. siger, at der kan de kun det første år efter omlægningen garantere, at institutionerne vil blive ved med at være der, derefter kan man risikere, at de ikke er der.

Hvordan forestiller Venstre sig at man kan sikre ordentlig tryghed for disse forældre i forhold til en strukturdebat, hvor regeringens udspil er at lade det hele være overladt til markedsstyring?

(Kort bemærkning).

Hans Andersen (V):

Jeg har en tiltro til, at de kommende kommuner tager fat om opgaven på det sociale område med samme ildhu, som amterne har gjort det, og som har forbedret forholdene i den grad. Og der er det ikke bare at sikre et år med det faste antal pladser, det er jo at fortsætte den udvikling, der er sket på socialområdet, at vurdere, hvad der er af nye behov, og udvikle området, og det er jo også det, der sker og er sket.

Kl. 14.30

Vi kan sige, at det, der er et bud på, er, at de regionale udligningsråd bl.a. skal fortsætte. De gør faktisk et rigtig godt stykke arbejde i amter-

ne med at overvåge, hvordan den sociale indsats fungerer, bl.a. over for familier med handicappede børn. Her er der da en model, vi skal føre videre. Det er altså ikke kun et spørgsmål om, at det er op til den enkelte kommune at vedtage, om man vil føre institutionen videre. Det er da under forudsætning af, at hvis man går hen og vil nedlægge den, stiller man noget andet i stedet for, der er bedre.

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Nu er der jo stor forskel på et amt, der har forpligtelsen til at have institutioner og tilbud osv. inden for sit eget amt, og så en kommune, der skal rundt og købe det i resten af landet.

Jeg vil gerne høre: I forhold til at sikre at tilbuddene er der, og at det er nogle gode tilbud, mener Venstre så på baggrund af de erfaringer, vi har med en del kommuner, som er økonomisk trængt, og som lader økonomien bestemme, at det tegner godt for, hvordan der vil blive taget hånd om de handicappede fremover?

Vi havde i går historien om, at Hedensted Kommune har skåret ned over for en familie, så moderen ikke længere kan gå hjemme og tage sig af det multihandicappede barn. De siger, at hun fremover kan nøjes med at få nogle få timers kompensation i stedet for fuld kompensation. Vi har mange historier fra mange kommuner om unge handicappede, der får at vide, at de skal på plejehjem med de gamle i stedet for at få deres egen lejlighed. Tegner det godt for, at kommunerne i det økonomiske kapløb, der er mellem forskellige områder, vil prioritere det her område højt?

(Kort bemærkning).

Hans Andersen (V):

Jeg er enig i, at det skal gøres bedre. Med hensyn til eksemplet med unge mennesker med handicap, der bor på plejehjem, sker der jo også ting, efter at vi i fællesskab har lagt et pres på kommunerne for at gøre noget. Der bliver bygget lejligheder specifikt til disse unge mennesker, så de ikke skal bo på plejehjem.

Man kan sige, at alle disse ting gerne skulle føre til, at det bliver bedre. Det er jeg helt sikker på at også fremtidige kommuner af en større størrelse er i stand til.

(Kort bemærkning).

Sandy Brinck (S):

Hr. Hans Andersen siger gentagne gange, hvilket jeg er enig i, at det er godt at vide, hvor man kan gå hen og hente den specialiserede rådgivning, hvis man er blevet far og mor til et barn med handicap. Her pr. 1. januar i år udlagde socialministeren småbørnskonsulentordningen for blinde og svagtseende fra Refsnæsskolen til amterne. Vil Venstres ordfører ikke være rar at fortælle mig, hvor det er, forældre til blinde og svagtseende børn skal gå hen efter regeringens strukturforslag?

(Kort bemærkning).

Hans Andersen (V):

Den plan, der er lagt frem, er jo, at vi lægger flest mulige opgaver ud til kommunerne netop for at få et entydigt ansvar, hvilket jo er et problem i dag med det delte ansvar mellem kommuner og amt. Der er alt for mange mennesker, der er faldet ned mellem to stole. Der laver vi en entydig ansvarsplacering.

Med hensyn til de meget specielle opgaver lægger vi ansvaret hos staten, hvilket jo også en lang række handicaporganisationer anbefaler. Så jeg synes sådan set, at der er en god linje i det med det mål at få den bedst mulige handicap-service.

(Kort bemærkning).

Sandy Brinck (S):

Hvis jeg skulle forstå noget ud af det svar, er det, at de skal gå til kommunen, også selv om vi her har at gøre med et meget lille antal borgere. Der er f.eks. 250 børn, som er blinde og svagtseende, som er i folkeskolealderen – blot til oplysning. Skal jeg virkelig forstå, at forældrene skal gå til kommunen for at få rådgivning om, hvordan man f.eks. tilrettelægger et godt skoleforløb for deres barn?

Vi er nede i et meget, meget lille antal. Der er lige omkring 30 børn i det her land, som går i folkeskole, som bruger punktskrift. Her kan ikke engang 50 kommuner, selv om vi kun fik 50 kommuner, klare at opretholde ekspertisen. Så hvor er det, de forældre skal gå hen? Det kan ikke kun være til kommunen.

(Kort bemærkning).

Hans Andersen (V):

Nej, det er det absolut heller ikke. Det var heller ikke det, jeg sagde. Jeg sagde, at de handicap-opgaver, som kommunen skal løse, skal kom-

munen så løse, og dér, hvor der er tale om meget specielle opgaver, er det naturligvis staten, der skal gå ind og give den rådgivning og vejledning, der skal til. Så jeg ser ikke nogen problemer.

Det er et kompliceret område, men jeg mener, at vi med det forslag, der ligger til en kommunalreform, tydeliggør ansvaret netop med henblik på at give forældrene mulighed for at gå ind og få en rådgivning og vejledning og ikke falde ned mellem to stole, det være sig kommune og amt, som det er i øjeblikket.

Første næstformand (Svend Auken):

Vi beder ordføreren blive stående lidt længere. Nu er det hr. Martin Lidegaard for en kort bemærkning.

(Kort bemærkning).

Martin Lidegaard (RV):

Jeg tror, at vi er mange, der føler lidt trang til at spørge ind til regeringens planer i forhold til strukturreformen, fordi det jo netop ikke, som det også fremgår af ordførerens svar, fremstår helt krystalklart i regeringens oplæg, hvordan man egentlig forestiller sig det her praktiseret.

Kl. 14.35

Vi deler jo alle sammen det fromme ønske om en bedre koordinering, en større enkelhed og synlighed, og der er brug for fremskridt på det her område. Men jeg hører det nu nærmest sådan, at det, man forestiller sig, nærmere er at tage amternes opgaver og flytte dem til staten, end det er at tage amtets opgaver og flytte dem til kommunerne. Hvad er det helt præcis for nogle opgaver på amtskommunalt niveau, som ikke har en så specialiseret karakter, at vi kan lægge dem ud til kommunerne?

(Kort bemærkning).

Hans Andersen (V):

Nu kan man sige, at det ikke lige præcis er dette emne, vi diskuterer i dag, men jeg vil gerne prøve at svare på spørgsmålet fra ordføreren for Det Radikale Venstre.

Man kan jo sige, at den brede vifte af opgaver på det sociale felt kan kommunerne løse, og de vil også meget gerne påtage sig den opgave. Så er der en lang række specialiserede ydelser, hvor det drejer sig om meget få tilfælde. Udspillet er så, at det er staten, der skal løse disse opgaver.

Bare for at illustrere det lidt: Der er en lang række rådgivningscentre rundtomkring i de forskellige amter, der nu vil blive overtaget af kom-

munerne. De vil ikke blive lagt ind under staten. Det kan være misbrugscentre, der nu vil blive overtaget af kommunerne. Det synes jeg sådan set er fint nok, for de er meget tæt på borgerne og føler et umiddelbart ansvar for at løse opgaven, og det synes jeg at de skal have mulighed for.

(Kort bemærkning).

Martin Lidegaard (RV):

Jeg skal forstå det sådan, at man altså ønsker større enkelhed i det, dog er man nu ved at etablere en struktur, hvor man vil flytte nogle rådgivningscentre ud til lokalt niveau, men samtidig vil man flytte flere specialiserede funktioner ind til staten. Så har man på dette område, og det er måske det, som fra radikal side bekymrer os mest, som på flere andre nogle lidt tågede formuleringer om, at staten skal kontrollere, om kvaliteten og standarden er høj nok.

Tror ordføreren for Venstre – Venstre, det centrale parti, som det engang var – ikke, at man vil få en større økonomisk ansvarlighed, at man vil få en større indholdsmæssig faglighed og nærhed til borgerne, hvis man i højere grad placerede hele det her område på regionalt plan?

Det er rigtigt nok, at vi nu specifikt diskuterer de familier, som får børn med et handicap – det er det, der er diskussionen i dag – men vil de ikke også være bedre stillet med en forvaltning, der ligger tættere på dem, end det, man er ved at gøre nu, nemlig reelt at statsliggøre og centralisere hele det her område?

(Kort bemærkning).

Hans Andersen (V):

Jeg tror netop, at familier med handicappede børn vil opleve en meget højere grad af hurtig respons på deres ønsker om forskellige tilbud, ved at vi netop placerer et entydigt ansvar i kommunerne.

Det er jo sådan i dag, at kommunerne er første indgang, men kommunerne har jo ikke den fulde kompetence til at give en lang række af de her ydelser og tilbud. De skal nemlig omkring amtet. Der er så to parter, der skal blive enige om det faglige niveau og blive enige om økonomien. Det fører til, at der mange gange går lang tid, og mange gange oplever familierne at blive deltagere i en tvist mellem to myndigheder.

Det fremtidige samfund, som vi ønsker, er et, hvor der er entydig klarhed over, hvem der har ansvaret, hvor familien oplever en højere grad af

servicemindedhed, når den henvender sig til kommunen.

Første næstformand (Svend Auken):

Så siger vi tak til ordføreren.

Den næste ordfører er fru Karen Klint.

Karen J. Klint (S):

En hel forespørgsel til et halvt svar – sådan kan jeg passende begynde mit indlæg fra Socialdemokraterne, for sådan læser jeg regeringens redegørelse fra januar i år. Redegørelsen er et svar på en forespørgsel og en vedtagelse fra sidste år, hvor debatten fandt sted den 13. maj og afstemningen den 15. maj, så vi er jo meget tæt på årsdagen.

Regeringen har ikke svaret på sidste del af Folketingets vedtagelse der lød:

»– at fremlægge en redegørelse i Folketinget i den kommende samling om de eksisterende hjælpemuligheder for familier, der venter eller har børn med handicap, og om regeringens fremtidige planer på området.«

Det er de sidste få ord, som ikke er med: fremtidige planer på området.

Redegørelsen kom, men bortset fra et enkelt sted er der ikke nogen fremtidsvisioner, og det enkelte sted er på undervisningsområdet. Det er også godt nok, at det står der, men fraværet af det andet er slående.

Kl. 14.40

Vi er nu heller ikke forvante med at få fuldstændige svar fra regeringen, så hvorfor er vi så skuffede over det, som vi giver udtryk for i dag? Det er vi, fordi vi lige har overstået et handicapår, hvor kritikken har haglet ned over mangelen på visioner på handicapområdet. Og så skulle det at være forpligtet til at komme med en redegørelse faktisk være en mulighed for at samle op på nogle af visionerne og være en oplagt chance for at komme med nye bud.

Selv om fremtiden ikke er afdækket i den 13 sider lange redegørelse – jeg tillader mig her at tage de sidste sider fra, for de handler jo om voksne, og i dag koncentrerer vi os om børnene, men jeg er opmærksom på, at redegørelsen er på lidt flere sider end de 13 – er den værd at læse, for den ridser ganske klart forskellen op mellem en kommunes og en amtskommunes ansvar over for familierne.

Det er jo en redegørelse og en viden, som er højaktuel i dag, og det har debatten med hr. Hans Andersen også vist, for vi er jo meget interesseret i at få løftet sløret for, hvad det så er,

strukturreformen kan vise af fremtidige handlemuligheder og visioner netop på det område, vi diskuterer i dag.

Jeg er meget opmærksom på, at redegørelsen er skrevet i januar, før vi rigtig kom til at debattere strukturreformen, men derfor kunne man jo godt i de to ministerindlæg have løftet sløret lidt for nogle af svarene. Det var der ikke bud på, så det vender jeg lidt tilbage til.

Den viden, jeg synes er god at have med i strukturdebatten, er, at redegørelsen meget tydeligt forklarer, at en kommune tidligst muligt skal yde en generel rådgivning og en indgående rådgivning, og at den skal være gratis, opsøgende og båret af et helhedssyn. En amtskommune skal yde en bredt dækkende specialrådgivning, eventuelt selv påtage sig den egentlige rådgivning over for familien, og det fremgår også, at en familie selv kan henvende sig til amtskommunen.

Debatten i dag kom så ikke med nogle nye bud. Det kunne vi så tage som udtryk for, at regeringen nok er meget tilfreds med status quo. Det er vi Socialdemokrater ikke, for vi synes egentlig, at når tiden går, skal der også nogle nye forhold til.

Jeg siger ikke hermed, at love og regler ikke er gode nok, for det tror jeg faktisk at de er. Men omsættes de til en standard og en kvalitet, som nutidens og fremtidens forældre med god grund kan forvente, er der det rette informationsmateriale til nye og kommende forældre, og hvis der er det, hvorfor når det så ikke ud til alle?

Bliver forældrene mødt med stor nok respekt, får de individuel rådgivning og løsninger, eller får de alle sammen i den samme kommune en sagsbehandling ud fra nogle kollektive betragtninger? Vil regeringen tage initiativ til at evaluere loven om kompensation for tabt arbejdsfortjeneste? Er den en god nok støtte til familierne, eller presses nogle til at aflevere deres barn på en døgnanbringelse, før de selv synes, at denne løsning er den bedste for familien?

Vi hører fra familier, at de ikke oplever god nok rådgivning og helhedssyn. Det kan være forhold i den lige nævnte lov, som er baggrund for det. Det kan også være forældre, der ønsker en anden trænings- og behandlingsindsats, som socialministeren også var inde på. Så hvad er visionerne på området? Der kunne være givet flere svar og flere bud på fremtiden.

I håb om, at vi så får flere svar næste gang, for jeg finder det faktisk meget stærkt kritisabelt, at en regering undlader at svare på den sidste del,

som en vedtagelse her i Folketinget pålægger regeringen at svare på, er vi også medforslagsstillere til det forslag til vedtagelse, der er fremsat i dag, for vi ønsker svar på det, som Folketinget spørger om.

Første næstformand (Svend Auken):

Vi siger tak til ordføreren.

Så er det fru Pia Kristensen. Hvis ordføreren kan få lov at komme igennem.

Pia Kristensen (DF):

Som forældre vælger man ikke selv at få et kronisk sygt og handicappet barn, men når det sker, må det være sådan, at man kan få hjælp, vejledning og støtte, og der skal også være valgmuligheder.

Vi må sikre, at der er gode og velegnede institutioner, hvor barnet kan blive passet, hvis det er det, man ønsker, men det skal også være muligt for forældre at have barnet boende hjemme med støtte og aflastning.

Når forældre vælger selv at passe et handicappet barn, påvirkes hele familien, og det gør den altid og hele tiden. Der sker hele tiden nye og uforudsigelige ting, som nødvendiggør, at man indtager en ukendt verden. Der opstår hele tiden forskellige og nye behov, som hele tiden gør det svært at finde en rolig hverdag på grund af de mange følelsesmæssige udsving.

Kl. 14.45

En families liv ændrer sig radikalt, ikke bare på det følelsesmæssige plan, men også mere konkret. Mange forældre må opgive deres job, fordi det umuligt kan kombineres med indlæggelser, undersøgelser og operationer, som det handicappede barn ofte skal gennemgå i barndommen. De sidder på hospitalernes opvågningsstuer, mens deres barn endnu en gang kommer ud af narkosen efter endnu en operation, som skal forlænge sener, rette ryggen ud eller helbrede et svigtende organ. De prøver at få livskvalitetstid sammen med deres ikkehandicappede børn, og de kæmper måske for at holde sammen på deres ægteskab, og nogle gange er det faktisk en enlig forælder, som må gøre alt alene. De familier har ganske enkelt travlt med at overleve. Derfor er det vigtigt, at vi har en lovgivning, der i tilstrækkelig høj grad kan hjælpe disse familier.

Af lov om social service fremgår det meget klart, hvad familier med handicappede børn har ret til. Så lovgivningen er sådan set god nok.

Men problemet er, at familierne er for ringe orienteret om deres rettigheder.

I januar 2002 fik vi en redegørelse, der var udarbejdet af Socialministeriet og Indenrigs- og Sundhedsministeriet med bidrag fra Kulturministeriet og Undervisningsministeriet. I redegørelsen beskrives de væsentligste muligheder for hjælp på social-, sundheds- og uddannelsesområdet samt nogle særlige tiltag på kulturområdet. Der er endvidere en mere overordnet beskrivelse af sociale støttemuligheder rettet mod voksne.

I Dansk Folkeparti synes vi da, at det er en flot redegørelse. Der er ikke noget negativt at sige om den tekst, der er i redegørelsen. Men der skal fortsat følges op på området, for det er selvfølgelig vigtigt, at planerne bliver ført ud i livet.

Det allervæsentligste må i bund og grund være, hvordan forældre til børn med handicap oplever den offentlige indsats. Der er desværre talrige eksempler på, at forældre ikke har fået tilstrækkelig vejledning og rådgivning. Der er mange ting, man skal tage stilling til, når man får et handicappet barn, og i starten kan det hele virke kaotisk. Mange forældre føler sig forvirrede og usikre og kan slet ikke overskue konsekvenserne af de forskellige valg, de er nødt til at træffe.

Man søger måske om tilskud til merudgifter eller tabt arbejdsfortjeneste. Men det er kun halve løsninger. Det, der er vigtigt, er, at der anlægges et helhedssyn i rådgivningen, hvilket betyder, at kommunerne skal oplyse om alle relevante tilbud; at hele familiens situation gennemdrøftes, selvfølgelig i tæt samarbejde med forældrene. Og så skal man finde en løsning, der passer bedst til den enkelte families behov. Kommunerne må altså sikre en langt bedre vejledning og en grundig og uddybende information om alle relevante tilbud.

Dansk Folkeparti mener, det er nødvendigt at følge området meget nøje, og vi er derfor medforslagsstillere på forslaget til vedtagelse sammen med Venstre, Det Konservative Folkeparti, Kristendemokraterne, Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre, hvor regeringen opfordres til at afgive en redegørelse inden den 1. januar 2005 for, hvordan rådgivningssituationen er tilrettelagt, og hvordan indsatsen med hjælpeforanstaltninger og tilbud er organiseret i kommunerne. Desuden ønsker vi også at få regeringens fremtidige planer for området.

Afslutningsvis vil jeg sige, at i Dansk Folkeparti tilslutter vi os alle bestræbelser og forbed-

ringer for familier med handicappede børn, og vi tilslutter os alle bestræbelser på ligestilling og lige behandling mellem familier med syge og handicappede børn og familier med raske børn.

Første næstformand (Svend Auken):

Så er det fru Charlotte Dyremose som ordfører.

Charlotte Dyremose (KF):

Der er mange beslutninger, der skal træffes, når man vælger at sætte et nyt liv i verden. De fleste mennesker vil jo oven i købet sige, at intet bliver som før, når man først er blevet forældre. Det nye menneske, man bringer til denne verden, er helt sikkert ganske unikt. Det er anderledes end alle andre. Nogle børn fødes således sunde, raske og velbegavede, men andre er mindre heldige. De fødes med et handicap, de er fysisk anderledes eller har måske et psykisk problem.

Netop fordi mennesker er så forskellige, og netop fordi mennesker fødes under meget forskellige forudsætninger, har vi Konservative en meget vigtig grundsætning, som jeg føler rammer lige ned i hjertet af den debat, vi har i dag. Vi Konservative plejer nemlig at sige, at hvis mennesker skal have lige muligheder, så skal de behandles forskelligt.

Det vil nok aldrig lykkes at give alle mennesker fuldstændig de samme muligheder. Til det er vi for forskellige, og mennesker med svære handicap er et godt eksempel på netop det.

Men det skal ikke forhindre os i at stræbe efter at give også disse mennesker lige muligheder med andre. Handicappede børn er et tydeligt eksempel på, hvorfor det er nødvendigt at behandle mennesker forskelligt for at give dem lige muligheder. Handicappede børn og deres forældre har ofte brug for særlige behandlings-tilbud, særlig hjælp og støtte og måske en plads i en speciel daginstitution, der kan håndtere barnets handicap.

Kl. 14.50

De to ministre og fru Tove Videbæk har været inde på de mange muligheder, der heldigvis er for at hjælpe familier med handicappede børn. Og skal familier med handicappede børn have nogenlunde samme muligheder som andre familier, så er der behov for, at det offentlige hjælper til med særlige ordninger eller f.eks. særlige tilskud.

I den forbindelse er det så ikke nok, at mulighederne er til stede. Det er helt åbenlyst, at det også er vigtigt og afgørende, at forældre til handicappede børn er kendt med de muligheder,

der eksisterer, og som kan hjælpe deres barn til at få noget, der mest muligt minder om en normal tilværelse. Naturligvis skal disse tilbud om information også gælde for kommende forældre.

Som jeg sagde i min indledning, er det en stor beslutning at bringe et nyt liv ind i denne verden. For nogle bliver beslutningen endnu større, når dette barn på forhånd er dårligere stillet end andre børn. I den situation er det utrolig vigtigt, at de kommende forældre er helt og aldeles klar over, hvad de går ind til. De skal kende konsekvensen af at få et handicappet barn, og ikke mindst skal de kende de muligheder, der findes for at hjælpe barnet til noget, der minder om en normal, god og rar tilværelse.

Når dette vigtige valg træffes, er det vigtigt, at det gøres på baggrund af fuld information. Intet mindre skylder vi både de kommende forældre og deres børn. De skal vide, hvilke tilbud der findes: at de kan få erstatning for tabt arbejdsfortjeneste, at der er hjælp at hente til pasning og pleje, i skole- og fritidslivet og i overgangen til voksenlivet, at de kan få aflastning og hjælp til plejen af de meget plejekrævende handicappede børn.

Vi Konservative er således enige i, at det er vigtigt at følge op på, om den rådgivning er god og grundig nok. Det er på den baggrund, at vi også støtter den vedtagelse, som vi selv er med til at fremsætte.

Villy Søvnald (SF):

Alle, der har været i nærheden af et ægtepar, der har et handicappet barn, ved, at det er et forældreskab, der kræver noget ganske særligt. Regeringen lovede ved sin tiltræden at forbedre forholdene for de vanskeligt stillede grupper i samfundet. Det er gået stik modsat. Vi får løbende meldinger om tilbud, der indskrænkes for fysisk handicappede og psykisk handicappede børn, for autister; anbringelsessteder, der lukkes; ventelister til børnepsykiatri osv. osv.

Senest fik de, der så TV-avisen i aftes, et indblik i, hvad der skete for en familie med et meget handicappet barn i Hedensted Kommune, hvor tilbuddene til vedkommende barn blev indskrænket og forældrenes mulighed for at være forældre for barnet blev beskåret ganske dramatisk.

Det er jo altid spændende at have nogle vidt-løftige, overordnede debatter om, hvad man gerne vil. Jeg synes måske også, at det er lidt

spændende at holde det op mod virkeligheden og spørge: Hvad er det faktisk, der sker?

Efter SF's opfattelse kan vi ikke være det bekendt. Vi er ikke så fattigt et samfund, at der er noget, der siger, at vi skal indskrænke tilbudene, samtidig med at regeringen og Dansk Folkeparti smider 9 mia. kr. væk i skattelettelser.

Jeg synes, at et helt afgørende politisk spørgsmål er: Synes vi, det er vigtigst, at velhavende familier får udvidet deres adgang til forbrug? Eller synes vi, det er vigtigst, at vi sikrer, at handicappede børn, handicappede bredt, har nogle tilbud, som ikke bliver forringet? Tværtimod var planen vel, at de skulle forbedres.

Den situation, handicappedes forældre er i i virkelighedens verden, betyder, at de har en dobbelt kamp. De har både en kamp for at være forældre for et handicappet barn og alle de aftaler, der skal indgås og overholdes og laves osv. Samtidig skal de kæmpe mod offentlige tilbud, der beskæres.

Så siger man: Jamen hvis tilbuddene ikke fungerer godt nok – det vil socialministeren formentlig også sige, når hun skal op at svare – så kan man jo anke. Det er rigtigt nok, det kan man godt. Det går der så i bedste fald vel et års tid med. Det betyder, at den familie, der skal udkæmpe et slagsmål i forhold til et handicappet barn for at få dagligdagen til at fungere, samtidig kan opleve som i det tilfælde, der var i TV-avisen i aftes, at man mister indtægt i op imod et år, inden en sag afklares.

Jeg vil godt sige, at det efter SF's opfattelse er helt utilfredsstillende, at det foregår på den måde. Derfor synes jeg, at socialministeren skulle leve op til det ønske, hun erklærede, lige da hun tiltrådte. Det blev stort opsat i Jyllands-Posten, så jeg er sikker på, at socialministeren husker det meget tydeligt, nemlig et forslag om at nedsætte en retssikkerhedskommission. Vi synes, at der specielt for dem, der er meget sårbare, er brug for den største retssikkerhed, og derfor vil vi foreslå, at man nedsætter en retssikkerhedskommission med det formål, at handicappede børn tildeles en langt større retssikkerhed i lovgivningen.

Kl. 14.55

Den anden mulighed for regeringen for at påvirke området her er at sikre tilstrækkeligt rum. Vi står jo lige over for forhandlinger med kommuner og amter om fremtidens økonomi, og der ville det vel være indlysende at sikre, at handicappedes og handicappede børns forhold får en central rolle, sådan at regeringen tegner en ram-

me rundt om det område i de der forhandlinger og siger, at her vil vi ikke se besparelser, men her vil vi tværtimod se forbedringer.

Det tredje, jeg synes regeringen skulle gøre, var at sikre handicappede børn tilbud af mindst samme kvalitet, faglighed og specialisering som i dag i forbindelse med de overvejelser, der foregår om ændringer i den kommunale struktur. Den oplagte risiko er jo, at lige præcis de små og meget specialiserede handicapgrupper bliver de helt store tabere, hvis man fjerner det faglige niveau, som amterne i dag dækker i forhold til specialrådgivning osv.

Jeg skal derfor på vegne af SF og Enhedslisten fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Idet Folketinget konstaterer, at der foregår helt uacceptable nedskæringer på tilbuddene til handicappede børn, pålægger Folketinget regeringen:

- at nedsætte en retssikkerhedskommission med det formål, at handicappede børn tildeles en langt større retssikkerhed i lovgivningen,
- at sikre tilstrækkeligt økonomisk rum i forhandlinger med kommuner og amter til at forbedre forholdene for handicappede, herunder handicappede børn,
- at sikre, at handicappede børn modtager tilbud af mindst samme kvalitet, faglighed og specialisering som i dag i forbindelse med en eventuel ændring af den kommunale struktur.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 92).

Første næstformand (Svend Auken):

Der er nu fremsat følgende forslag til vedtagelse: (*Se foran*). Også dette forslag indgår herefter i forhandlingen.

Martin Lidegaard (RV):

Som flere ordførere allerede har været inde på, diskuterer vi i dag vilkårene for nogle af de familier i Danmark, der måske kæmper med de største udfordringer i dagligdagen, nemlig med det at have et handicappet barn. Men jeg får lyst til her indledningsvis at sige, at vi måske også taler om nogle af de mest ressourcestærke familier, som træffer valg eller som arbejder meget seriøst og også høster glæderne og frugterne af

det at arbejde med et barn, som ikke er som alle de andre.

For mig at se – og for Det Radikale Venstre at se – er udfordringen for det offentlige i allerhøjeste grad at bidrage til, at familierne kan bevare de ressourcer og selv kan bevare herredømmet over udviklingen i familien med bistand fra det offentlige. For os at se er der i øjeblikket i hvert fald to meget store barrierer, for at det er tilfældet. Begge har været berørt af de tidligere ordførere, men jeg vil gentage dem, fordi de er så seriøse, at vi bør gøre noget ved dem.

Det første problem er det, man kunne kalde uoverskueligheden i hjælpen. Hvilke regler eksisterer? Hvilke rettigheder har man? Hvor går man hen for at få hjælp? Hvor går man hen for at få råd? Bare listen over hjemmesider og rådgivningscentre på, jeg ved ikke hvor mange forskellige planer, som ministeren i dag har fortalt os om, er jo et eksempel på, at enkelhed ikke just er det, som en familie, der pludselig står i en ny situation med et handicappet barn, har at gøre godt med. Tværtimod er det en jungle af regler, en jungle af forskellige forvaltninger og muligheder.

Den uoverskuelighed bliver vi nødt til at gøre noget ved, så man som familie til et handicappet barn oplever det offentlige som et let tilgængeligt sted, ikke som en mur af forskellige love, bekendtgørelser, forvaltninger, rådgivningscentre osv.

Kl. 15.00

Det andet seriøse problem, som vi ofte bliver konfronteret med som politikere, når vi er ude at diskutere de her ting, er jo så, at når barnet bliver mere voksent, er der utrolig stor forskel på, hvor godt de forskellige kommuner og amter gør det, hvordan reglerne bliver fortolket, hvordan den offentlige service fungerer med hensyn til alt fra kørselsordninger til tilgængelighed til boligproblematikker osv.

Det er jo noget, som faktisk har meget stor betydning, fordi vi jo altså desværre oplever, jeg vil endda sige temmelig ofte, familier, hvor barnet ikke længere er barn, i den forstand, at vedkommende for længst har passeret de 18 år, men hvor familien stadig væk har det primære ansvar, hvor disse børn stadig ofte bor hjemme, på trods af at det kan føre til en meget dårlig situation både for forældrene og for barnet selv, fordi de jo også kan have behov for at frigøre sig fra forældrene. Således er der altså en meget tæt sammenhæng mellem den specifikke problemstilling, vi diskuterer i dag, om familiernes for-

hold, og så de tilbud, vi giver til de handicappede, når de bliver lidt ældre.

Hvordan gør vi det så bedre? Ja, regeringen fokuserer jo meget på strukturændringer, at det ligesom i sig selv skulle være et løsen, at vi der ved virkelig kan komme problemerne til livs, men jeg er dybt bekymret, når jeg hører den argumentation, og det skyldes i al sin enkelthed, at når vi kigger på de handicappolitiske redegørelser, der er kommet fra regeringen indtil nu, så har de været præget af overfladiskhed, mangel på konkrete initiativer, mangel på vilje til virkelig at ændre på det efterslæb, vi har i Danmark på det her område.

Derfor må jeg sige, at når vi går med i det brede forslag til vedtagelse, der er i dag, så er det, fordi vi erkender, at der også kan hentes noget ved at lave om på nogle strukturer og ændre på nogle ting, og derfor vil vi i virkeligheden godt have denne her debat igen, når vi har været igennem en strukturreform, så vi ikke ligesom kan skyde den indholdsmæssige diskussion ned i en strukturdiskussion. Derfor er det rimeligt at bede om redegørelser, og derfor er det rimeligt at præcisere, hvad vi forventer, og i hvilken retning ministeren skal arbejde.

Jeg vil gerne sige – og det er også sådan, jeg oplever forståelsen bag det forslag til vedtagelse, vi skal stemme om om lidt – at det altså ikke er et skalkeskjul for ligesom ikke at gøre noget, indtil vi står her igen. Tværtimod skal det forstås sådan, at nu er der brug for, at der sker noget på det her område, nu er der brug for, at der ikke kun bliver snakket i floskler og strukturer, men også i indhold.

Første næstformand (Svend Auken):

Fru Line Barfod som ordfører.

Line Barfod (EL):

Handicappede og handicappede børn er noget, som mange taler meget pænt om, og alle siger, at nu skal vi også sørge for, at der bliver gode forhold, og at vi sikrer forholdene bedst muligt.

Men når vi i øjeblikket diskuterer regeringens udspil til det nye Danmark, regeringens vision om, hvordan fremtiden skal se ud, og vi så spørger ind til, hvordan den så helt konkret kommer til at se ud for de handicappede og de familier, der har handicappede børn, så er det meget svært at se, hvor den trykthed bliver af, som kan være så afgørende for familier med handicappede børn og for handicappede selv, den vished

om, at der vil være et godt tilbud, og at der vil være det flere år frem i tiden.

Tværtimod er det, der er lagt op til i det nye Danmark, et Danmark, hvor der skal være en lang række kommuner, som skal stå for en række tilbud, som skal indhente tilbud fra forskellige leverandører osv., altså en markedsstyring af det her område, og det, vi er meget nervøse for, er, at med den markedsstyring, man så gerne vil have, bliver det de handicappede og familier med handicappede børn, der kommer i klemme.

Derfor synes vi, det er vigtigt, at vi har denne debat i dag, og at man overvejer grundigt i forbindelse med, om man vil lave en strukturreform eller ej, hvad den så skal indeholde. Hvordan sikrer man den trykthed, der er væsentlig for de handicappede og for deres familier? For det, der er lagt op til, er jo, at de institutioner, der er brug for, kommer til at ligge i den kommune, hvor de nu tilfældigvis er beliggende, også selv om den kommune måske slet ikke har nogen borgere på institutionen, og så kan man godt være meget nervøs for, om den kommune, når den så skal prioritere, om den skal give penge til folkeskolen eller den skal give penge til hjemmehjælp eller andet, så vil prioritere at give penge til en institution, hvor der måske slet ikke er nogen af kommunens egne borgere, og hvor det kan koste mange penge, hvis en plads eller to står tom i længere tid.

Derfor kan vi altså risikere, at en række af de tilbud, der er i dag, forsvinder, eller at de bliver dyrere, fordi kommunerne jo så sætter priserne op. Så vi mener, det er meget relevant at se på, hvordan det her område kan sikres fremover.

Kl. 15.05

I Enhedslisten ønsker vi, at vi skal skabe et samfund, hvor der er plads til alle, og hvor alle mennesker, uanset hvad handicap man måtte have, hvad hårfarve man måtte have, hvad køn man måtte have, hvad etnisk baggrund man måtte have osv., skal respekteres og have de samme rettigheder. Man skal f.eks. have retten til selv at vælge, hvor man vil bo, et område, hvor de handicappede er meget trængt i dag.

Vi mener, det er det offentliges forpligtelse at sørge for, at der er de nødvendige tilbud. Det er ikke noget, vi mener kan overlades til udbud og efterspørgsel på et marked.

Tværtimod mener vi, at der er behov for, at vi styrker området i forhold til den måde, tingene ser ud på i dag. I dag er der mange forskellige kasser. Vi mener, man skal sikre, at der, når folk

får brug for hjælp, så er en, der kan hjælpe dem igennem kasserne og systemerne, en, som kan være tovholder hele vejen igennem og hjælpe i forhold til al den megen hjælp, man har brug for fra forskellige offentlige kasser, i modsætning til det oplæg, regeringen er kommet med, hvor man bare flytter rundt på kasserne, kaster dem op i luften, som det er blevet formuleret, og så vil der stadig være lige så mange kasser, man skal finde rundt imellem.

Vi mener, det er afgørende, at man også sikrer retssikkerheden, at vi får sikret nogle minimumsrettigheder, og at vi får sikret en ordentlig sagsbehandling for de børn og unge og familier, som har brug for hjælp. Vi mener, at en af de måder, man kunne sikre en bedre retssikkerhed på, er det forslag, vi har fremsat om, at når kommunerne ikke overholder loven, men bryder loven, så skal de betale 5.000 kr. i godtgørelse. I går kunne vi høre om familier i Hedensted, hvor der viste sig problemer i en række sager, hvor loven ikke var overholdt. Vi mener, det er vigtigt at få strammet op og sikret, at loven bliver overholdt, men vi mener, det er mindst lige så vigtigt at sikre, at kommunerne og amterne faktisk har penge til at leve op til forpligtelserne, at vi får sikret, at der kommer ordentlig økonomi, kommer penge nok ud i kommuner og amter til, at man kan sikre gode forhold og ordentlige tilbud.

Derfor ønsker vi også at få en struktur fremover, hvor man sikrer, at økonomien følger med, og hvor vi også har en demokratisk beslutningsproces, som også sikrer mindretal i forhold til de beslutninger, der skal træffes.

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

Jeg vil spørge fru Line Barfod, om det ikke er lidt skuffende, når vi har fået en redegørelse, der kun svarer på halvdelen af Folketingets vedtagelse, at ministrene så åbenbart kun supplerer med en ny status i dag og det ikke ser ud til, at ministrene går på talerstolen nu efter den sidste ordfører og giver os nogle yderligere svar på visionen. Det er et af spørgsmålene.

Det andet spørgsmål er: Hvad gør vi ved alle de familier, som efter det, vi har fået oplyst både i redegørelsen og i dag, kan blive henvist til at kigge på internettet for at se, hvordan man får rådgivning? Hvor meget ringere oplever Enhedslisten det er, set i forhold til den ret, de samme familier har i dag til at ringe både til kommune og til amt?

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Med hensyn til at søge information mener jeg, det er helt afgørende, at man ikke bare bliver henvist til at klare sig selv. De stærke skal nok finde ud af at søge rundt på internettet, men jeg mener, det er helt afgørende, at man har én person, som holder fast i sagen, og som man kan få til at hjælpe sig med at indhente al den nødvendige information fra specialisterne. Når man står midt i en større krise, som det er for en familie at få et handicappet barn, så kan man ikke selv gå ud og finde al den relevante information; der er man nødt til at have nogen til at hjælpe sig.

Hvis ministrene ikke går på talerstolen, så synes jeg, det er et meget godt udtryk for, at regeringen reelt ikke ønsker at diskutere det forslag, der er lagt frem, med Folketinget.

Vi så det samme i sidste uge under forespørgselsdebatten, som Enhedslisten havde rejst om kulturdebatten, at indenrigs- og sundhedsministeren i første omgang heller ikke ville gå på talerstolen. Jeg håber meget, at ministrene går op, så vi får mulighed for at tage en debat med dem. Det, folketingsarbejdet handler om, er at kunne have en debat.

(Kort bemærkning).

Karen J. Klint (S):

Enhedslisten fremhæver, at familierne skal have en enkelt person. Det lyder næsten som det, der i min ungdom inden for den gamle særforso rg hed en hjemmevejleder, altså en person, der fulgte familien og fulgte med i familiens problemer, kørte dem rundt og var deres advokat og fandt de steder, hvor man skulle stille nogle spørgsmål.

Kl. 15.10

Jeg ved ikke, om det er den gamle hjemmevejleder, man er ved at genopfinde, men mit spørgsmål går på: Hvor skulle vedkommende i givet fald være ansat? Er det en primærkommunal person, er det en, der udgår fra de private foreninger, eller er det en, der udgår fra den del af rådgivningen, som regeringen efter det forslag til strukturreform, vi har i dag, løfter op på statsniveau?

(Kort bemærkning).

Line Barfod (EL):

Jeg mener ikke, vi skal vende tilbage til særforso rg osv., som vi kendte det for 30 år siden, men jeg mener, det er meget vigtigt, hvis vi gerne vil lave forbedringer på socialområdet, som faktisk

er til fordel for borgerne, at vi så ikke bare kaster kasserne op i luften, og så lander der nogle kasser, og så kan folk komme i klemme imellem en masse nye kasser, der er organiseret lidt anderledes, men at vi så faktisk sætter os ned og laver et grundigt arbejde sammen med dem, der er brugere på området, de organisationer, der er på området, og finder ud af, hvordan man skal organisere det, så der er én person, der kan vejlede familien hele vejen igennem systemet og sikre, at den får den nødvendige information fra de specialister, der så er på forskellige niveauer.

Første næstformand (Svend Auken):

Tak til ordføreren.

Så giver jeg ordet til ordføreren for forespørgerne, fru Tove Videbæk.

Tove Videbæk (KD):

Tak for en rigtig god og grundig debat, tak til ministrene og tak til ordførerne for at gå ind i problemstillingen både med hjerne og med hjerte og især tak til Venstre og Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, De Konservative og De Radikale, som gerne ville være medforslagsstillere sammen med Kristendemokraterne, men også tak til SF og Enhedslisten for en god debat.

Via diverse undersøgelser ved vi jo, at det er kommet frem, at det, familier, der venter eller har et barn, der er handicappet, mest af alt efterspørger, mest af alt mangler, det er vejledning, det er rådgivning, det er, at nogen koordinere, at nogen er tovholder for dem, at en i systemet sætter sig ned sammen med dem og fortæller dem om mulighederne for bl.a. de alternativer, der er med hensyn til tabt arbejdsfortjeneste, om hjælp med hensyn til pasning og pleje, skole, fritid, overgang til voksenliv, om hjælp til plejekrævende børn, herunder f.eks. døgnpleje, kompensation for aflastning osv. osv.

Hos Kristendemokraterne er vi meget tilfredse med, at vi i dag får Folketingets opbakning til at opfordre regeringen til at igangsætte initiativer i denne retning. Hvordan regeringen vil igangsætte disse initiativer, og hvordan rådgivningssituationen og vejledningen vil blive tilrettelagt og koordineret, vil regeringen give os en redegørelse for og et overblik over inden nytår. Det er vi meget tilfredse med, og vi ser også frem til at høre om regeringens fremtidige planer på området ved samme lejlighed.

For det er jo rigtigt, som det er nævnt af et par ordførere, at denne sætning, altså »regeringens fremtidige planer for området«, også stod i den

vedtagelse, V 105, som et enigt Folketing vedtog for cirka et år siden. Folketinget giver så hermed i dag regeringen endnu en chance for at komme med sine fremtidige planer for området, og her menes naturligvis også både i praksis og lovgivning.

Familier, som venter et handicappet barn, har brug for, at vi som samfund giver dem tilbud og muligheder, koordinering, en tovholderfunktion, således at de ikke af ren og skær uvidenhed og af ren og skær tvivl omkring hjælpemulighederne vælger abort. Det ville med Kristendemokraternes øjne være en meget ulykkelig situation.

Derfor er vi meget tilfredse med vedtagelsen i dag og takker både for opbakningen og for debatten.

Første næstformand (Svend Auken):

Da der ikke er flere, der har bedt ... Undskyld, hr. Villy Søvnal har bedt om ordet.

Villy Søvnal (SF):

Jeg synes, det er lidt underligt, at ministrene vælger ikke at svare på de spørgsmål, vi har stillet undervejs, for det er jo sådan set hensigten med en forespørgsel, kan man sige, at regeringen ud over det forudbestilte svar sådan reagerer lidt, når vi har diskuteret en times tid.

Jeg har i hvert fald tre spørgsmål, jeg mangler svar på fra socialministeren.

Det ene var: Vil socialministeren nedsætte en retssikkerhedskommission, der sikrer, at der er langt større retssikkerhed, end vi i dag ser i forbindelse med handicappede og handicappede børn?

Det andet spørgsmål var: Vil ministeren sikre, at der bliver tilstrækkelig økonomisk rum til at sikre, at de handicappede og de handicappede børns forhold ikke alene kan bibeholdes, men forbedres, når nu man skal til at forhandle med kommuner og amter?

Kl. 15.15

Det tredje spørgsmål drejede sig om strukturreformkommissionen. Mange af de her handicappede børn er nogle af dem, der kommer allermest i klemme, når man nedlægger de specialiserede faglige miljøer, vi i dag har til at betjene de her børn. Der kan regeringen da ikke nøjes med at sige: Jamen det tager vi stilling til efter årsskiftet. På det tidspunkt er strukturreformforhandlingerne formentlig afsluttet.

Jeg synes altså, det er helt underligt at spille russisk roulette med nogle af de mest udsatte handicappede børn, vi har, på den måde, at regeringen end ikke antyder, hvordan man fastholder faglighed, hvordan man fastholder specialisering, hvordan man sikrer, at det er mennesker, der har mødt en lille handicapgruppe før, som kommer til at behandle dem her.

Derfor, fru socialminister: Kan vi få svar på de her tre spørgsmål ved afslutningen af en forespørgselsdebat?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag til vedtagelse nr. V 91 af Tove Videbæk (KD), Hans Andersen (V), Karen J. Klint (S), Pia Kristensen (DF), Charlotte Dyremose (KF) og Martin Lidegaard (RV) (se side 10204) vedtoges enstemmigt med 100 stemmer.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag til vedtagelse nr. V 92 af Villy Søvnal (SF) og Line Barfod (EL) (se side 10212).

Hermed sluttede forespørgslen.

Første næstformand (Svend Auken):

Af hensyn til folk, der skal deltage i det næste punkt på dagsordenen, beder jeg medlemmer, der ikke agter at deltage i forhandlingerne under næste punkt, om at forlade salen stilfærdigt.

Den sidste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 152:

Forslag til folketingsbeslutning om mulighed for nyvalg til kommunalbestyrelse og amtsråd og om folkeafstemning i kommune og amt.

Af Line Barfod (EL) m.fl.
(Fremsat 23/3 2004).

Forslaget sattes til forhandling.